

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „СВЕТИ ИВАН РИЛСКИ“

град Перник 2300, кв. „Монте Карло“ №1, тел.: 076 607612, факс: 076 600858, e-mail: ou_ivanrski@abv.bg

УТВЪРЖАВАМ:

ДИРЕКТОР: Б. СВИЛЕНОВ

МЕХАНИЗЪМ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА УЧИЛИЩНИЯ ТОРМОЗ МЕЖДУ ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ В ОУ“СВЕТИ ИВАН РИЛСКИ“

I. Въведение и цели

Настоящият документ има за цел да очертае рамките на механизъм за противодействие на тормоза в ОУ“Св. Ив. Рилски“. Прилагането на последователна и целенасочена политика на училището включва мерки и дейности за превенция и намеса, както и разписана процедура за действие в ситуации на насилие и тормоз. Обсъден и актуализиран на ПС, Протокол № 8/14.09.2016г.

II. Измерения на тормоза в училище

Насилието между деца в училище обхваща широк спектър от прояви. То е явление със сериозни размери и остава дълготрайни последици върху психичното здраве и поведението както на децата, които търпят насилие, така и на онези, които го извършват.

Какво е насилие:

Физическо насилие е „причиняване на телесна повреда, включително причиняване на болка или страдание без разстройство на здравето“

Психическо насилие „са всички действия, които могат да имат вредно въздействие върху психичното здраве и развитие на детето като подбиване, подигравателно отношение, заплаха, дискриминация, отхвърляне или други форми на отрицателно отношение, както и

неспособността на родителите, настойчива и непечетелна или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури подходяща подкрепителна среда”.

Според чл. 7 ал. 1 и ал. 2 от Закона за закрила на детето всяко дете има право на закрила от насилие и всеки, на когото стане известно за дете, преживяло насилие, е длъжен да сигнализира органите по закрила.

Тормозът е форма на насилие, която се определя като сбор от съзнателни негативни постъпки, които са дълготрайни, насочени към един и същ ученик от страна на един ученик или група.

Ключови в разбирането за тормоза са следните характеристики на това поведение:

1. Злонамерена провака, която има за цел да нарани или унижи дете;
2. Извършва се от позиция на силата, като едната страна използва доминиращата си позиция за да нарани другата физически или психически, да я унижи или изолира от социалния живот;
3. Повтаря се многократно във времето, а не е еднократен и изолиран акт на агресия.

Тормозът може да обхваща много широк спектър от поведения. Тормозът може да се състои от преки нападения (удряне, заплаха или принуда, дразнене, подигравка, наричане с обидни прякори, сексуални забележки, откраждане или повреждане на лични вещи) или да бъде по-рафиниран, непряк (например разпространяване на слухове или насърчване на другите да отхвърлят или изключват някого от приятелската среда). Провките на тормоз най-общо могат да бъдат разделени на следните основни групи:

Физически тормоз - блъскане, питане, разрушаване, удряне, нанасяне на болка, спъване, затваряне в някое помещение;

Вербален тормоз - подмътания, подигравки, унижения, заплахи, обиди;

Психичен тормоз - подмътане, подиграване, закачане, омаловажаване, заплахи, изнудване, повреждане на имущество, кражба и хвърляне на вещи, заплашителни погледи, неприятелско следене;

Социален тормоз - изобявяване, игнориране, изключване от дейността, одумване и разпространение на злобни слухове, натиск върху другите да не влизат в приятелски отношения с децата, обект на тормоз, изолиране.

Разпознаването на физическото насилие включва следните физически и поведенчески показатели:

- различни по вид и цвят натъртвания, включително синини, постоянни или чести червени петна, включително от пръсти, насинени очи, следи от ухапване;
- неправдоподобни или объркани обяснения за травмите, включително едностранни отговори;

- безпокойство и крайности в поведението - от агресивност до пасивност;
- лоша представа за себе си - децата смятат, че са заслужили насилието;
- прекледена отстъпчивост на детето и оставяне без протест да се прави каквото и да било с него;
- влошаване на здравословното състояние, което включва прилошавания, главоболие, отпадналост;
- влошаване на успеха и честти отсъствия от училище;
- честти отсъствия от определени часове, например физическо;
- Разпознаването на психическото насилие включва следните физически и поведенчески показатели:
- детето може да стане затворено и изоллирано, да не желае да контактува с връстниците си;
- агресивно поведение и/или поведение, насочено към привличане на вниманието, упорито непослушание, самонараняване;
- инстатпни избухвания, които са необичайни за възрастта или нивото на развитие на детето;
- бягане и криене, включително зачестили бягства от училище;
- загуба на доверие, неучастие в общите занимания в училище, ниска самооценка;
- употреба на алкохол, медикаменти, самозанемаряване (постоянно обигчане на едни същи дрехи или отказ да сресна косата си);
- психосоматични симптоми.

Тормозът може да бъде реален или виртуален. Бурното развитие на електронните комуникации през последните години доведе до нарастване на проявите на насилие, които се извършват чрез интернет или мобилен телефон. Тук спала разпространяването на:

- обидни, заплашителни и подигравателни текстови съобщения по мобилен телефон, електронна поща, Skype или Facebook;
- разпространяване на материали, които уронват достойнството на детето или го унижават;
- снимането на детето с мобилен телефон и свободното разпространяване на снимки или видео в интернет или други канали без негово съгласие, на слухове, клеки и заплахи в социалните мрежи, крадене на самоличност и др.

Роли в ситуации на тормоз:

Вситуациите на тормоз могат да бъдат възгледени много деца, като ролите могат да се разделят по следния начин:

- **мъчител (агресор)** – инициатор и изпълнител, който кани другите да се присъединят, лидер, който измисля нови начини за издевателство;
- **помощник на мъчителя** – помага с цел да получи одобрението на мъчителя, присъединява се към тормоза, когато вече е започнал;
- **покрещящи мъчителя** – винаги присъства, дори да не се намесва активно; присъства се на жертвата, окуражава мъчителя, приканва другите да се забавляват;
- **защитник на жертвата** – опитва се да каже на другите да спрат, вика за помощ, защитава или насърчава жертвата;
- **страничен наблюдател** – стои настрана, преследва се, че не забелязва, не взема страна и не прави нищо;
- **жертвата** – обект на тормоза.

Има и миска група деца, които са едновременно и насилници и насилвани. Обикновено такива деца са тормозени от някой „по-силен“, а те реагират като тормозят някой по-слаб от тях.

За ефективното справяне с насилието и тормоза от изключително значение е да се повлияе и промени поведението на всяко дете, а не да се съсредоточат усилията само върху преките извършители и потърпевши.

Успешна училищна политика за преодоляване на тормоза е възможна само ако има **устойчиво отношение на неодобрение и своевременно действие** от участниците в учебно-образователния процес.

III. ОСНОВНИ ЕЛЕМЕНТИ НА МЕХАНИЗМА ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ТОРМОЗА В УЧИЛИЩЕ

1. Превантивни мерки за предотвратяване и противодействие на тормоза в училище.

Причините за насилието са много и комплексни и училището може да намали тези фактори, които са свързани със средата в училище и които допринасят за проявата на агресия, както и за утвърждаване на агресивни модели на поведение като:

- въведе последователни и ненабелягани на наказанието подходи за справяне с нежеланото поведение на децата;
- се въведат ясни правила и очаквания за това какво представлява приемливо поведение в училище;
- преподавателите в училище положат максимални усилия за възпитаване у децата на социални умения и нагласи, които не допускат насилие във взаимоотношенията;
- осигури оптимална физическата среда в училище, която да бъде предпоставка за липса изява на агресивното поведение;

Превенцията на тормоза включва комплекс от мерки, които имат за цел ограничаване и/или елиминиране на предпоставките и рисковите фактори, допринасящи за насилието.

Превантивните мерки в училище започват с оценка на проблема с насилието и с определяне на елементите на училищната компетентност за справяне и недопускане на насилието.

- ✓ **Осъзнаване и оценка на проблема.**

Оценката се извършва регулярно, в началото и в края на учебната година. Оценката се организира от училищното ръководство. Изготвя се въпросник, разработен от проф. Пламен Калчев (2003).

На базата на извършена оценка в началото на учебната година се актуализира при нужда механизъм за противодействие на училищния тормоз.

Анализът от извършената оценка се обсъжда на педагогически съвет.

- Създаване на училищен координационен съвет за справяне с насилието и тормоза.

Със заповед на директора в училище се определя координационен съвет. Той се ръководи от помощник-директора и включва педагогическия съветник, учители, родители и ученици.

Комплекси от превантивни мерки включва превенция върху всички аспекти и форми на тормоз, фокусира внимание върху участието на всички групи и се планира на три нива - класна стая/паралелка, училище, общност.

o Дейности

Дейности на ниво клас/класна стая:

- За работата на ниво клас/класна стая се прилагат всички форми на групова работа, дискусии, решаване на казуси, споделяне на опит, като се използват възможностите на часа на класа, предметни от задължителното учебно съдържание, различни извънкласни и извънучилищни дейности.
- Извеждат се теми от учебното съдържание, които могат да се използват за работа и анализ по проблема насилие, свързани с правата на децата, ценностите, социалните роли.

Целта е създаване на пространство, в което се говори открито за тормоза и работа за формирането у децата на нагласи и социални умения, недопускателни насилие като например емпатия, толерантност и уважение към различията, решаване на конфликти и др. Децата се стимулират първо сами да дават отговори на поставените въпроси, а след това се предлагат официални дефиниции. Всяка първа дискусия започва с договаряне на правилата за работа - всеки има право да каже какво мисли, всеки има право да бъде изслушван, мнението не се омаловажават и т.н.

Основните теми:

1. какво представлява тормозът, разпознаваме ли го и как можем да докладваме за случан на тормоз;
2. какви са преживяванията на извършителите и потърпевшия (някои видове поведение като присмиването може да изглеждат като игра или шега, но обикнат и водят до негативни емоции у този, към когото са насочени и той да се чувства унижен или заплашен);
3. как се чувстваме когато видим прояви на тормоз и какво правим;
4. какво можем и искаме да направим;
5. кои са основните ценности, правила на поведение, които следва да приемем;
6. как можем да ги прилагаме.

Разглеждането на последната тема завършва с разработването на общи правила на поведение и договаряне на процедура, в случай на нарушаване на правилата.

Дейностите на ниво училци:

1. обобщаване на всички предложения за правила на поведение и ценности, направени от класовете и формулиране на общоучилщни ценности и правила, които да бъдат част от училщната политика;
2. създаване на процедура, включително различни ясни отговорности, за реагиране при всяка проява на тормоз и насилване;
3. подобряване на системата от дежурства с оглед обхващане на местата, в които е установено, че се извършва тормоза;
4. изготвяне на подходи за работа с връстници (peer education), които да станат естествените помощници при реализирането на всички видове интервенции както по отношение на децата, които са обект на тормоз, така и по отношение на децата, които упражняват насилване;
5. повишаване квалификацията на учителите за работа с програмите, включително реализиране на специализирани тренинги за определени категории от работещите в училище за справяне с критични ситуации;
6. ясно разпределение на конкретни отговорности на всички възрастни в училището, вкл. дежурства на определени места;
7. осигуряване на реални партньорства с външни на училището служби, организации и специалисти;
8. насочване към основни здравни и социални услуги за децата и семействата.

Дейности на ниво общност:

Привличането на родителите е важна част от реализирането на училщната програма и важно условие за нейната ефективност.

Родителското съдействие има различни измерения като:

1. родители - специалисти от областта на помагачите професии (психолози, социални работници, лекари, свещеници) или други професии, които могат да бъдат полезни, включително журналисти, спортисти, драматурзи, композитори, музиканти, художници, режисьори и други, с чиято помощ могат да реализират ценни училщни инициативи и други;
2. родители, включени в групи за придружаване на определени групи деца по пътя от дома до училището;
3. родители - посредници между училището и родителите или други организации и институции;
4. родители, осигуряващи ресурси - в натура, услуги или пари, за изпълнение на училщните дейности.

2. *Защитна мрежа* – Правила за задълженията на всички служители по темата, включване на родителите, дежурства.

2.1 Интервенции в ситуации на тормоз, според приетите правила

Училището има ясни процедури в случаите, които са специфични за него:

КЛАСИФИКАЦИЯ НА ФОРМИТЕ НА ТОРМОЗ И ПРЕДПРИЕМАНЕ НА СЪОТВЕТНИ ДЕЙСТВИЯ

Ниво на тормоз	Отговор на учението	Документиране	Последвателност на процедурите за интервенции
<p>ПЪРВО НИВО - НИСКО НАРУШАВАНЕ НА ПРАВИЛАТА:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Форми на физически тормоз са например: леко удряне, бутане, шипане, драскане, дърпане на коса, хапане, подритване, замърсяване или разрушаване на нечия собственост. • Форми на вербален тормоз са например: подмътания, подирявки, унижение, заплахи, обиди, нецензурни/неприлични коментари; • Форми на психически тормоз са например: омаловажаване, излюкарване, обиждане, осмиване, засрамване, подвикване, ругане, клеветене, измисляне на прикази. • Форми на социален тормоз са 	<p>На първо ниво, по правило, действията се предприемат автономно от класен ръководител или учител заедно с родител, като се предприема педагогическа работа – индивидуално, за група ученици или за целия клас.</p> <p>При наличие на шети от материален характер – те се възстановяват.</p> <p>По изключение, ако насилственото поведение се повтаря, педагогическата работа не дава резултат, последствията са по-сериозни, ако се касае за насилни от страна на група към индивид или ако едно и също дете или ученик бива тормозено неоднократно в ситуации,</p>	<p>Ситуациите от първо ниво не се регистрират.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Верифициране на подозрение или откриване на ситуации на тормоз – подробно информирание за случилото се от всички участници. 2) Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участници. 3) Уведомяване на родител 4) Консултации - предприемане на индивидуални разговори с участниците. 5) Мерки и действия от страна на класен ръководител - намиране на решение, което удовлетворява страните и служи за пример на наблюдателите. 6) Мониторинг на предприетите мерки и действия.

<p>например: подмятане на коментари, подиграване, изключване от групи или съвместни дейности, фаворитизация/предпочитания, базирани на различие, разпространяване на слухове.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Форми на сексуален тормоз са например: показване на неприлични жестове и действия, вербален тормоз със сексуално съдържание, разпространение на истории и изобразения със сексуален подтекст. • Форми на кибертормоз са например: обидни обидания и изпращане на обидни съобщения (SMS, MMS, съобщения в социалните мрежи, др.) 	<p>Класифицирани като първо ниво, то тогава следва се да предприемат действия, предписани за ситуации от нива две или три.</p>		
<p>Ниво на тормоз</p> <p>ВТОРО НИВО – ПОВИГАРИАНЕ НА ЕДИНИ И СЪЩИ НАРУШЕНИЯ НА ПРАВИЛАТА ИЛИ С ПО-</p>	<p>Отговор на училището</p> <p>На второ ниво, по правилото, действията се предприемат от класен ръководител заедно с</p>	<p>Документиране</p> <p>Ситуацията на тормоз се описва в Дневника за ситуации на тормоз и се</p>	<p>Последователност на процедурите за интервенция</p> <p>1) Верифициране на подозрение или откриване на ситуации на тормоз. 2) Прекратяване на ситуацията и</p>

СЕРИОЗНИ ПОСЛЕДИЦИ:			
<ul style="list-style-type: none"> • Форми на физически тормоз са например: шамаросване, удране, стълкване или късане на дрехи, ритане, обграждане, пласене, отпекане и разрушаване на нечия собственост, дърпане на нечий стол изпод него, дърпане за уши или коса. 	<p>психолог или педагогически съветник, представител на координационния съвет и директор и задължително участие на родител.</p> <p>Ако присъствието на родител не е в най-добър интерес на детето, например би го наранил, застрашил безопасността му или би нарушил учебната процедура, директорът следва да се обърне към отделните закриля на детето.</p>	<p>предприема работа по случая.</p> <p>Възстановяване на щети при наличие на такива.</p>	<p>условяване/интервенция към всички участници.</p> <p>3) Уведомяване на ОЗД и/или органите на полицията при ситуации с по-сериозни последици по преценка на класния ръководител заедно с психолога/педагогически съветник или директора. Уведомяването е задължително и незабавно, когато се отнася до случаи на сексуален тормоз, проявяващи се в подтикване или принуждаване към сексуални действия.</p> <p>4) Уведомяване на родител.</p> <p>5) Консултации.</p> <p>6) Мерки и действия - работа на координационния съвет: анализ на ситуацията от регистъра и предприемане на индивидуална работа по случай с ученик в риск от тормоз и разписване на индивидуална програма.</p> <p>7) Мониторинг на предприетите мерки и действия.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Форми на вербален тормоз са например: полингравки, отпращане пред целия клас или група, публично унижение, обиди; • Форми на психически тормоз са например: изнудване, заплашване, несправедливо наказание, забрана за общуване, отхвърляне и манипулация. • Форми на социален тормоз са например: интригантстване, разпространяване на слухове, 	<p>Координационният съвет прави оценка на риска и се инициира индивидуална работа по случай.</p>		

<p>публично отхвърляне и игнориране, неприемане, манипулиране и използване.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Форми на сексуален тормоз <p>са например: сексуално докосване, показване на порнографски материали, показване на интимни части на тялото и сваляне на дрехи, подтикване или принуждаване към сексуални действия, заснемане в сексуални пози.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Форми на кибертормоз са например: непокоскано заснемане и разпространяване на снимки и видео, злоупотреба с блогове, форуми, социални мрежи, заснемане без разрешение. 			
<p>Ниво на тормоз</p> <p>ТРЕТО НИВО – ЗЛОУПОТРЕБА СЪС СИЛА, КАКТО И ПРИ ЕКСТРЕМНИ</p>	<p>Отговор на училището</p> <p>На трето ниво, по правило, уведомяването на ОЗД и/или</p>	<p>Документиране</p> <p>Ситуациите на тормоз от трето ниво се описват в</p>	<p>Последователност на процедурите за интервенция</p> <p>1) Верифициране на подозрение или откриване на ситуация на тормоз и</p>

<p>СИТУАЦИИ В КОИТО СЪЩЕСТВУВА ОПАСНОСТ ЗА ЖИВОТА И ЗДРАВЕТО ИЛИ ЗА ТЕЛЕСНИЙ ИНТЕРЕСИТ, ЗА КОИТО И ДА Е ОТ УЧАСТНИЦИТЕ В СИТУАЦИЯТА:</p>	<p>органите на полицията става незабавно от служителя на училището, идентифицирал тормоза.</p> <p>Действията на ниво училище се предприемат от директор заедно с координационния съвет със задължителното участие на родител и компетентни власти, организирани и услуги (центрове за социална работа, здравни центрове, отдели закрила на детето, полиция и др.)</p> <p>Ако престъпването на родител не е в най-добър интерес на детето, например би го наранил, застрашил безопасността му или би нарушил училищната процедура, директорът следва да информира центъра за социална работа, отделиите за закрила на детето и/или полицията.</p> <p>Отговорът на училището може да включва насочване към местната комисия за борба срещу противоборствениите прояви на</p>	<p>Дневника за случаи на тормоз, като по тях се предприема интензивна работа по случая, включваща всички участници, правят се оценки на потребностите и план за действие, както и се инициират процедури в съответствие със закона.</p> <p>Ако друга организация или услуга е привлечена в работата с ученика, училището установява връзка с тези организации или услуги и хармонизира дейностите.</p>	<p>незабавно уведомяване на ОЗД и/или органите на полицията.</p> <p>2) Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участниците.</p> <p>3) Уведомяване на родител.</p> <p>4) Консултационно-предприемане на индивидуални разговори с участниците.</p> <p>5) Мерки и действия от страна на координационния съвет, интензивна работа по случая, информиране и насочване към други служби и/или услуги от страна на директора.</p> <p>6) Мониторинг на предприетите мерки и действия.</p>
<p>• Форми на физически тормоз са например: соняне, задушаване, събаряне, пречистване на играчния и други наранявания, намушкване с остър предмет, проксване от прозорец или високо място, лишаване от храна, излагане на ниски или високи температури и запалване с оръжие.</p>	<p>координационния съвет със задължителното участие на родител и компетентни власти, организирани и услуги (центрове за социална работа, здравни центрове, отдели закрила на детето, полиция и др.)</p> <p>Ако престъпването на родител не е в най-добър интерес на детето, например би го наранил, застрашил безопасността му или би нарушил училищната процедура, директорът следва да информира центъра за социална работа, отделиите за закрила на детето и/или полицията.</p> <p>Отговорът на училището може да включва насочване към местната комисия за борба срещу противоборствениите прояви на</p>	<p>Дневника за случаи на тормоз, като по тях се предприема интензивна работа по случая, включваща всички участници, правят се оценки на потребностите и план за действие, както и се инициират процедури в съответствие със закона.</p> <p>Ако друга организация или услуга е привлечена в работата с ученика, училището установява връзка с тези организации или услуги и хармонизира дейностите.</p>	<p>незабавно уведомяване на ОЗД и/или органите на полицията.</p> <p>2) Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участниците.</p> <p>3) Уведомяване на родител.</p> <p>4) Консултационно-предприемане на индивидуални разговори с участниците.</p> <p>5) Мерки и действия от страна на координационния съвет, интензивна работа по случая, информиране и насочване към други служби и/или услуги от страна на директора.</p> <p>6) Мониторинг на предприетите мерки и действия.</p>
<p>• Форми на вербален тормоз са например: такан, заплахи, обиди, клевети, които накарват сериозно достойнството, публично унижение и др.:</p> <p>• Форми на психически тормоз са например: сплъщване, изгудване със сериозни заплахи, насилствено</p>	<p>органите на полицията става незабавно от служителя на училището, идентифицирал тормоза.</p> <p>Действията на ниво училище се предприемат от директор заедно с координационния съвет със задължителното участие на родител и компетентни власти, организирани и услуги (центрове за социална работа, здравни центрове, отдели закрила на детето, полиция и др.)</p> <p>Ако престъпването на родител не е в най-добър интерес на детето, например би го наранил, застрашил безопасността му или би нарушил училищната процедура, директорът следва да информира центъра за социална работа, отделиите за закрила на детето и/или полицията.</p> <p>Отговорът на училището може да включва насочване към местната комисия за борба срещу противоборствениите прояви на</p>	<p>Дневника за случаи на тормоз, като по тях се предприема интензивна работа по случая, включваща всички участници, правят се оценки на потребностите и план за действие, както и се инициират процедури в съответствие със закона.</p> <p>Ако друга организация или услуга е привлечена в работата с ученика, училището установява връзка с тези организации или услуги и хармонизира дейностите.</p>	<p>незабавно уведомяване на ОЗД и/или органите на полицията.</p> <p>2) Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участниците.</p> <p>3) Уведомяване на родител.</p> <p>4) Консултационно-предприемане на индивидуални разговори с участниците.</p> <p>5) Мерки и действия от страна на координационния съвет, интензивна работа по случая, информиране и насочване към други служби и/или услуги от страна на директора.</p> <p>6) Мониторинг на предприетите мерки и действия.</p>

<p>отнемане на пари и вещи, ограничаване на движението, склоняване за употреба на наркотични и други психоотрични вещества, включване в деструктивни групи и организации.</p>	<p>малолетните и непълнолетните и политиката. ОЗД и община по силата на координационния механизъм; съставяне на Протокол за тормоз и въвеждане на мерките;</p> <p>включване на учениците в допълнителни програми, насочване към услуги в общността.</p>		
<ul style="list-style-type: none"> • Форми на социален тормоз са например: заплахи, изостаня, грубо измъчване на индивид или група и организиране на затворени групи (банди), последните от които направляват други. 			
<ul style="list-style-type: none"> • Форми на сексуален тормоз са например: съблизняване от друго дете или възрастел, злоупотреба с власт при подстрекване, изнудване, склоняване и/или принуждаване към сексуални действия, блудство, изнасилване, кръвосмешение. 			
<ul style="list-style-type: none"> • Форми на кибертормоз са например: повторно действие на непокискано заснемане и 			

<p>разпространяване на снимки и видеозаписи, злоупотреба с блогове, форуми, социални мрежи, занемане без разрешение, занемане на снимки на наследие, разпространение на записи и снимки на дълга порнография.</p>			
---	--	--	--

преценка на педагогическа съвешталност

- *Насочване на детето и неговите родители към прозрими и усуги в общността/но*
 - Оказване на подкрепа на детето.
 - При необходимост/тежък инцидент/ се извършва кризисна интервенция в определени рамки/индивидуално или групово/;
 - Директорът уведомява ОЗД;
 - Педагогическият съветник уведомява директора и семейството;
 - Полученият сигнал уведомява педагогическия съветник;
- *Действия при тежък инцидент или при повторна стъпваща на насиле и тормоз:*
 - При необходимост насочване на детето към услуги в общността.
 - Проследяване на поведението на ученика;
 - първа прова;
 - Ученикът сам прави предложение как ще поправи грешката си/при изслушване на детето от класния ръководител;
 - Директорът уведомява ОЗД;
 - Проследяване на поведението на детето и при необходимост оказване допълнително наблюдение на детето и при необходимост оказване на психологическа подкрепа от педагогическия съветник.
- *Подход за възстановяване на четмата:*
 - Изслушване на детето от класния ръководител;
 - Ученикът сам прави предложение как ще поправи грешката си/при първа прова/;
 - Проследяване на поведението на ученика;
 - При необходимост насочване на детето към услуги в общността.
- *Действия при установяване на ученичен тормоз между учениците*
 - Разпознаване на тормоза от страна на учителя - необходимо е умение да се разграничават случаите, които не се касаят за тормоз, а само за първа или повторна стъпваща на насиле. За целта трябва да се наблюдава поведението на учителя и своевременно да наляват, че задачата за който, е неприкрито или уникващата длъжностното за който държи.
 - *Разпознаване на тормоза от страна на учителя* - необходимо е умение да се установява причините и да се изяснява ситуацията;
 - Изслушването на засегнатите деца се прави поотделно на по-късен етап в подходяща обстановка.
- 4. *Реакции спрямо детето, което е упражняло тормоз:*
 - Уведомяване на класния ръководител, педагогическия съветник, директора и родителите;
 - Възстановяване на нанесените щети;
 - Разговор с класния ръководител и/или педагогическия съветник относно неприемливото поведение на ученика, поемането на отговорност и личният му избор;
 - Проследяване на взаимоотношенията му с другите, както и прилагане на психологическа подкрепа от педагогическия съветник;
- *Реакции спрямо детето, което е обект тормоз:*
 - Класният ръководител трябва да проучи всяко съобщение, да изгради доверителна и подкрепяща връзка с детето и при необходимост да уведоми директора, педагогическия съветник, родителите, отдели „Защита на детето“;
 - Дискретност и поверителност при разговора с детето, обект на тормоз;
 - След ситуация на тормоз е необходимо няколкократно или по-често да се наблюдава поведението на детето и при необходимост оказване на психологическа подкрепа от педагогическия съветник.
- *Действия при установяване на ученичен тормоз между учениците*
 - В случай на физически тормоз децата трябва да бъдат разделили и да се прекрати физическия контакт между тях незабавно;
 - Възрастният не трябва да взема страна, а да се позове на авторитета на учителя и да изтъкне пред всички, че това насилие е недопустимо поведение;
 - Не трябва да се разпитва велния за случилото се, да се обсъждат причините и да се изяснява ситуацията;
 - Изслушването на засегнатите деца се прави поотделно на по-късен етап в подходяща обстановка.
- *Разпознаване на тормоза от страна на учителя* - необходимо е умение да се установява причините и да се изяснява ситуацията;
- Изслушването на засегнатите деца се прави поотделно на по-късен етап в подходяща обстановка.